

૪૨૪૫

સર્વ જાતનાં પુસ્તકો વગેરે વેચનાર.

શત મૂર્તી.

(મૂરખના લક્ષણના સો દોહરા.)

સર્વ લોકના ઉપયોગને માટે.

બનાવનાર એક બ્રાહ્મણ.

સુધારો વધારો કરી.

છપાવનાર.

મ. કા. રા. ધોરાજી.

બાળરત્ન હોકીસ.

અમદાવાદ.

મામાની હવેલી મધ્યે યુનાઇટેડ પ્રિન્ટિંગ એન્ડ

જે. એ. કં. “લિમિટેડ”ના પ્રેસમાં

રણછોડલાલ અંગારાએ છાપી.

કીંમત ફક્ત એક આનો.

સુરા ગ્રાહકો ? જરૂર લો.

એક વખત ભેટ લઈ ખુશી પામો.

પ્રકાશક—શ્રીમદ્દીપકાશીપ્રેસ, કલકત્તા-૨

અ નવી શાસ્ત્રીપીઠ.

બાવનપરમાં મળવાનું ફિક્કાણું—રાજયગૌર શંકર

પ્રસ્તાવના.

આ પુસ્તક અતિ ઉપયોગી, આમાંના દોહરા મોઢે કરવા લાયક છે આ લક્ષણમાંનું કોઈ પણ લક્ષણ જોને હોય, અને છોડી દેતું. એવી મતલબથી આ પુસ્તક લખ્યું છે.

આ પુસ્તક કોઈ વીષે બનાવી શંઘવી છબીલદાસ ગીરધરને છપાવા માટે આપ્યું, તેમણે અને આપ્યું. મેં સુધારો વધારો કરી છપાવ્યું છે. તેથી તે વિષ્ણુ અને શંઘવી છબીલદાસ ગીરધરનો ઉપકાર માનું છું. તથાસ્તુ.

મૂરખના લક્ષણના સો દોહરા.

- મૂરખ માથે શિંગડાં, નહીં નિશાની હોય;
સાર અસાર વિચાર નહીં, જન તે મૂરખ જ્ઞેય. ૧
- કરી ભરસો કર્મનો, કહે થશે થાનાર;
આપ તજે ઉદ્યોગને, તે મૂરખ સરદાર. ૨
- જે વસ્તુ જાતી રહી, એનો શોક અપાર;
કરે સદા સંભારીને, એ મૂરખ સરદાર. ૩
- ફરે વિચાર કર્યા વિના, અવસર વિશ્લેષ ઉચ્ચાર;
સમયાનું સમજ્યા નહીં, એ પણ એક ગમાર. ૪
- જે જેની જીભી થકે, નીકળે સદા નકાર;
તોપણ માગે તે કને, એ મૂરખ સરદાર. ૫
- ભૂતળમાં ભુંડાઈ, ભરે ભલો ભંડાર;
માને મરડાતો ફરી, એ મૂરખ સરદાર. ૬
- વાદ કરે વિદ્યા ભણી, જાણે નહીં નિજસાર;
માગી મરડાતો ફરે, એ મૂરખ સરદાર. ૭
- માત પિતા ભડ બાઈશું, તુંતે કરે તકરાર;
કહ્યું ન માને કોઈનું, એ મૂરખ સરદાર. ૮
- વ્યસની કેરા વચનમાં, આણીને ઈત્યાર;
વખત ગુમાવે વાટમાં, એ પણ એક ગમાર. ૯
- નિજ દુર્ગુણ દેખે નહીં, પરનિંદા પર પ્યાર;
છિદ્ર ઉઘાડે અવરના, એ પણ એક ગમાર. ૧૦
- સાંઈ નરસું શોધીને, લીએ ન સાર અસાર;
જોળ જોળ સરખા ગણે, એ મૂરખ સરદાર. ૧૧
- છત જાળ ધરમાં છતાં. નામ ધરે નાદાર;
કૂપણપણું પેત્રે કરે, એ મૂરખ સરદાર. ૧૨

- ધર ધણીઆણીથી લહે, બાળી દે ધરખાર;
વીમાસણ વળતી કરે, એ મૂરખ સરદાર. ૧૩
- વિખનું જોવા પારખું, લે મૂરખ લગાર;
સાપજ ગોડસે જશે, એ મૂરખ સરદાર. ૧૪
- વાત ન જાણે વેદની, અનુભવ નહીં લગાર;
વૈદ બની વૈદુ કરે, એ મૂરખ સરદાર. ૧૫
- નિઃશંકાય ઉત્તર મળે, તોય કરે તકરાર;
વ્યર્થ વાદ વળતો વહે, એ પણ એક ગમાર. ૧૬
- મનમાં જાણે સર્વથી, હુંજ ધણો હોશીયાર;
પછી ન પૂછે કોઇને, એ મૂરખ સરદાર. ૧૭
- કામી કોધી શું કરે, વ્યસન શું વ્યહવાર;
સંભ ન કીધો સંતનો, એ પણ એક ગમાર. ૧૮
- જોની સોખતથી થયું, અતિ દુઃખ અપાર;
વળતો તેની સાથે વહે, એ પણ એક ગમાર. ૧૯
- સહજ વાતમાં સર્વ પર, જોટો રાખે ખાર;
વૈર વધારે વિશ્વમાં, એ પણ એક ગમાર. ૨૦
- ટટો હુંકા થાય તો, કરે વિસ્તારી વાત;
લડાઈથી લાજે નહીં, એ પણ એક ગમાર. ૨૧
- ઓસડ ન કરે આજસુ, સોમ તણો સરદાર;
વિમાસણ વળતી કરે, એ મૂરખ સરદાર. ૨૨
- પરદેશીનું પારખું, લીધું નહીં લગાર;
ઓસડ કરે અજાણનું, એ મૂરખ સરદાર. ૨૩
- કરી ન પાળે એક દિન, વળતી કરે વિચાર;
વાંક દે બહુ દૈવને, એ પણ એક ગમાર. ૨૪
- વાદે નાણું વાપરે, આપે બની ઉદાર;
કરજ કર્યાનો ડર નહીં, એ મૂરખ સરદાર. ૨૫

- વિદ્યા ધન વિશેષ્વરે, આપ્યું અપરંપાર;
ખાધું નહીં ખરચ્યું નહીં, એ એક પણુ ગમાર. ૨૬
- ચોવટ કીધી ચોકમાં, બેશીને બહુ વાર;
પરમારથ પ્રીછ્યો નહીં, એ મૂરખ સરદાર. ૨૭
- બવસાગરમાં બટકી, બચી કરમ કોઠાર;
સ્વાર્થમાં સમજ્યો નહીં, એ પણુ એક ગમાર. ૨૮
- ખેલ કર્યા બહુ ખાંતથી, જાણે નહીં જમમાર;
ભખકો રાખ્યો ભગતનો, એ પણુ એક ગમાર. ૨૯
- કિંચાકુળમાં અવતરી, નીચ થાય નરનાર;
બટો દે માખાપને, એ મૂરખ સરદાર. ૩૦
- પર નારીની પ્રીતથી, ખાંતે મળે ખુવાર;
જર જશને જોખન ખુવે, એ પણુ એક ગમાર. ૩૧
- કઠણુ જનનાં કાળજાં, કાપે જેમ કટાર,
વેર વધારે વિશ્વમાં, એ મૂરખ સરદાર. ૩૨
- લુચા ચોર લખાડને, આપે અંગ ઉધાર;
વિમાસણુ વળતી કરે, એ મૂરખ સરદાર. ૩૩
- જૂઠા બોલો જગતમાં, જાણે સૌ નરનાર;
વિશ્વાસે વળગ્યો રહે, એ પણુ એક ગમાર. ૩૪
- ઉઘમ ન કરે આળસુ, બેઠો રહે ધરખાર;
આશા રાખે અવરની, એ મૂરખ સરદાર. ૩૫
- પરણી નારી પરહરી, પરધર રાખે ખ્યાર;
લાજ ગુમાવી લોકમાં, એ પણુ એક ગમાર. ૩૬
- પક્કા પાખંડી તણો, પણુ રાખે અતિ ખ્યાર;
દામ ખાઈ દુખીઓ બને, એ મુરખ સરદાર. ૩૭
- વીરુદ્ધ દીસે વિશ્વમાં, એમ સૂજે શણગાર;
અપજશથી ડરે નહીં, એ પણુ એક ગમાર. ૩૮

ઉપજ ખરચનો આંકડો, શોધે નહીં ગમાર;	
વણ લેખે ધન વાપરે, એ મૂરખ સરદાર.	૩૯
કંઈ સ્વાર્થ સાધ્યા પછી, કરે સ્નેહીનો સંહાર;	
થોભ ન રાખે લોભનો, એ મૂરખ સરદાર.	૪૦
છેતરવા જન જાતને, હીકમત કરે હજાર;	
નીતિની રીતી તજે, એ મૂરખ સરદાર.	૪૨
પાછળ જેના પડે, સૌ કરે ધીકાર;	
એવાં જેનાં આચરણુ, તે મૂરખ સરદાર.	૪૩
ઉઘમને અળગે કરી, જઈ રમે જુગાર;	
મચ્છે ધન એમાં થકી, એ મૂરખ સરદાર.	૪૪
જેખ ધરે બહુ ભાતના, ચાહે સ્વર્ગ સંસાર;	
પેટ ભરે પાપે કરી, એ મૂરખ સરદાર.	૪૫
જોતાં કૈક જાતા રહ્યા, જન જમદાર હજાર;	
તોય ન ચેલો ચિત્તમાં, એ મૂરખ સરદાર.	૪૬
વૃધપણે પરણે સહી, નાની સરખી નાર;	
વળતો હેરે વળી હેરાએ, એ મૂરખ સરદાર.	૪૭
પ્રભુ કરુણાથી પૃથ્વી પરે, થઈ બેઠો સુખેદાર;	
આશા ન રાખે અવરની, એ મૂરખ સરદાર.	૪૮
ખેતર વાવી ખાંતશું, બેઠો રહે બજાર;	
રખવાળું રાખે નહીં, એ મૂરખ સરદાર.	૪૯
હજડ વાટે એકલો, જેખમ લઇને જાય;	
વળી અસુરો તે વળે, એ મૂરખ સરદાર.	૫૦
રોગ વિનાનો રાંક નર, ધાતુ ખામ ધરા;	
ભારે પીડા ભોગવે, એ મૂરખ સરદાર.	૫૧
નામ ન જીભે રામનું, સાધ્યું નહીં લગાર;	
વખત ગુમાવે વાદમાં, એ મૂરખ સરદાર.	૫૨

- અક્ષર એક ન આવડે, ઉર અભિમાન અપાર; ૫૩
જગમાં તેને જાણવો, એ મૂરખ સરદાર.
- પોતે જઈ પરદેશમાં, ઉઘમ કરી અપાર; ૫૪
સંપત્તી સોંપે અવરને, એ પણ એક ગમાર.
- વેહેમ ભરી વાતો વડી, બહુ બહુ બકતો જાય. ૫૫
શિખામણુ નહીં સાંભળે, એ મૂરખ સરદાર.
- આજો કરી અજાણની, ગાળ ખાય ગમાર; ૫૬
હિંમત કરે હરામની, એ મૂરખ સરદાર.
- ચોરી કરવા ચોરને, રાખે થઈ સરદાર; ૫૭
ગુના છુપાવે ગામના, એ પણ એક ગમાર.
- પંડિત જનનું પારખ્યું, પામે નહીં લગાર; ૫૮
મૂરખમાં વાસો કરે, એ મૂરખ સરદાર.
- ધન ઉઘમ ધરમાં છતાં, તજી તરણી નાર; ૫૯
વાસો કરે વિદેશમાં, એ મૂરખ સરદાર.
- નાનો જાણી નાગને, અગન તણે અંગાર; ૬૦
અજાણો ન કરે આજણુ, એ મૂરખ સરદાર.
- કારીગરીના કામને, જાણે નહીં લગાર; ૬૧
ડાળે બહુ ડાહ્યો થઈ, એ મૂરખ સરદાર.
- માન નહીં મોખત નહીં, વળતો વારંવાર, ૬૨
વણુ કામે વળગ્યો રહે, એ મૂરખ સરદાર.
- તોલ નહીં જ્યાં ટાંકભર, ખોલે વિના કારણ; ૬૩
વણુ પૂછ્યે વાતુ વહે, એ મૂરખ સરદાર.
- અધારે જઈ આથડે, ઉજડ ધરમોજર; ૬૪
દીપક ન કરે દામનો, એ પણ એક ગમાર.
- સંકટ દેખી સ્નેહીનો, રોઈ કરે પોકાર; ૬૫
બાગીને બમતો ફરે, એ પણ એક ગમાર.

- માલ તજી મીઠાઇનો, વખની બરે વખાર;
મૂરખ મન સમજ્યો નહીં, એ મૂરખ સરદાર. ૬૬
- વારે વારે વાતમાં, ખૂટે ખુટણુહાર;
બોલે બંધ નહીં કશો, એ મૂરખ સરદાર. ૬૭
- આશા રાખે અવરની, મનમાં મોહ અપાર;
ખરચ કરે બહુ ખાંતથી, એ મૂરખ સરદાર. ૬૮
- જમણુવારમાં જઇને, અદકો કરે આહાર;
પડ્યો રહે પછી ગામમાં, એ મૂરખ સરદાર. ૬૯
- કુડા કરવા કર્મની, હોંમત કરે હજાર;
ચોરી જારી ચાડીઉ, એ મૂરખ સરદાર. ૭૦
- પરદેશીને પ્રેમથી, સોંપે જઈ ધરખાર;
ધેલો થઈ ફરતો ફરે, એ મૂરખ સરદાર. ૭૧
- હાંશી હલકી નાર શું, હશી કરે વ્યભિચાર;
દંડ બરે દરખારમાં, એ મૂરખ સરદાર. ૭૨
- વાંધો લઈ જે વાતમાં, જઈ ચડે દરખાર;
અમલદારમાં આથડે, એ મૂરખ સરદાર. ૭૩
- હરખે માંડે હાટશું, આપે માલ ઉધાર;
ઉધરાણીનો આળસુ, એ મૂરખ સરદાર. ૭૪
- લેણા દેણા તણો, કદી કરે નહીં નિસ્તાર;
ત્રુટે તે ખાંતે કરી, એ મૂરખ સરદાર. ૭૫
- જોખન જોયું જોરમાં, વૃધ ક્યો વ્યહવાર;
જાણ્યા નહીં જુગદીશને, એ મૂરખ સરદાર. ૭૬
- પરનારીની પ્રીતથી, વણુ વાંકે દે માર;
પરણી નારી પરહરી, એ મૂરખ સરદાર. ૭૭
- ખાતાં પીતાં ખરચતાં, ન કરે કશો વિચાર;
મનની ચાલે મરજીએ, એ મૂરખ સરદાર. ૭૮

- ખરચ વધારે ખાંતથી, આળસ અંગ અપાર;
ભાગે તે ભૂખે મરી, એ મૂરખ સરદાર. ૭૯
- નારી વશ થઈ નાવલો, કુ વચન ચહે અપાર;
કલેશ કરે કુટુંબ શું, એ મૂરખ સરદાર. ૮૦
- વારે વારે વાદથી, બકતો ચાલે બહાર;
ભુંડું બોલે ભાખતાં, એ પણ એક ગમાર. ૮૧
- અધારમાં એકલો, પેરે નહીં પેંગર;
ઉજડ વાટે આથડે, એ પણ એક ગમાર. ૮૨
- રાડ પડે રણમાં ચડે, હાથ ન લે હથિઆર;
મરે ન મારે કોઇને, એ મૂરખ સરદાર. ૮૩
- ખાલ્લણુ ગાય ગરીબની, વેગે ન કરી વાર;
ક્ષત્રીવટ ખોઈ ખરી, એ મૂરખ સરદાર. ૮૪
- કોટી ધન કહેવાય જે, વાણુ તણો વેપાર;
જતન ન રાખ્યું જીવનું, એ પણ એક ગમાર. ૮૫
- પોતા કેરા પુત્રને, નાની મોટી નાર;
પરણાવે પ્રીતે કરી, એ મૂરખ સરદાર. ૮૬
- રાજ થઈ રીઝ્યો નહીં, હુકમ કર્યા હજાર;
રાવ ન સુણી રંકની, એ મૂરખ સરદાર. ૮૭
- ખરા વિચારની મરજીએ, ચાલે નહીં ચંડાળ;
પાછળથી પસ્તાય છે, એ મૂરખ સરદાર. ૮૮
- કાગ બરાબર હંસને, રાખે હારોહાર;
પામર ન કરે પારખ્યું, એ મૂરખ સરદાર. ૮૯
- સંપ કરી શત્રુ તણો, વળી કરે વ્યભિચાર;
ખાધા ખવરાવા તણો, એ પણ એક ગમાર. ૯૦
- પાડોશીને વઢાડી, ગમત કરે હજાર;
પ્રીછે નહીં પરિણામને, એ પણ એક ગમાર. ૯૧

- વિનતા કેરી વાતમાં, આણીને ધતખાર;
 કલેશ કરે કુટુંબમાં, એ પણ એક ગમાર. ૯૨
- માન તજી મોટજ તજી, માત પિતા ધરખાર;
 સંપ કરી રહે સાસરે, એ મૂરખ સરદાર. ૯૩
- પરનારી લેઈ પરહરે, ગામ તજી ગમાર;
 બીખ માગી ભમતો ફરે, એ પણ એક ગમાર. ૯૪
- પોતા કેરા પંડને, વખાણે વારંવાર;
 ક્ષીધાથી લાજે નહીં, એ મૂરખ સરદાર. ૯૫
- માઝાપની શેવા ન કરે તે બહુજ ગમાર. ૯૬
- ઉમરમાં વિદ્યા ન ભણે તે મૂરખ. ૯૭
- ભણે પણ ગણે નહીં તે ગમાર. ૯૮
- પણ સૌથી વધારે મૂરખ કયો ? ૯૯
- આ શિસ્ત્રામણ વાંચી ધ્યાનમાં ન રાખે તે. ૧૦૦

કુટુંબમિત્ર.

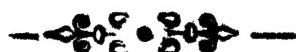
ઝહેર ખખર.

શ્રીકેળવણી.

પદ સંગ્રહ—પુસ્તક મારા તરફથી બહાર પડશે. અતિ ઉપયોગી વાંચવા લાયક પુસ્તક થશે—પદ, ઘોળ, ગરબી વગેરે છપાશે. આ પુસ્તક અતિ ઉપયોગી છે. દરેક માણસે પોતાની લાઇબ્રેરીમાં રાખવા લાયક છે મત બહુ સારા મળ્યા છે. વગેરે વખણ કરવાની જરૂર નથી. કૌંમત બહુ સસ્તી એટલે ૩૦-૪-૦ આગળથી નામ નોંધાવનારને ૩૦-૩-૬ પડશે. આગળથી રાખનારનાં મુખ્યારક નામ નોંધાશે. જોઈએ તેમણે નીચેને સીરનામે તાકીદથી લખવું. મારા તરફથી બીજાં ઉપયોગી પુસ્તકો બહાર પડશે. તે મળવાના ગામના નામ, બાવનગર, સિહોર, પાલીતાણા, લાડી, ખાખી, જળાઆ, ઘોરાજી, જમસાહેબના કંડોરડા, ભીંગરાડ વગેરે.

(સહી) મ૦ કા૦ રા૦

ઠેકાણું—નવી દાણાપીઠ રાજ્યજોર શંભુપ્રસાદ
રામજીની દુકાન.

શ્રી કેળવણીનાં થોડાં વાક્યો.

“છોકરાં ઉપર માની અસર ધણીજ થાય છે. માતાની માનસીક અને દૈહિક ખામીઓ છોકરામાં” આવેછે ! આગળના ધણા પ્રખ્યાત પુરૂષો થઈ ગયા, અને હાલના થાયછે, તે માનસિક અને દૈહિક શક્તિવાળી માતાને પેટે અવતરેલા છે. માટે પિતાના કરતાં માતાની અસર છોકરાં ઉપર વધારે થાયછે. એ સિદ્ધ છે.

આ શ્રી કેળવણીનું પુસ્તક લખાયછે. જેમને જોઈએ તેમણે નામ નોંધાવવાં; નાટપેટ કાગળો લેવામાં આવશે નહીં.

૨૧૦ મ૦ કા૦

નવી દાણાપીઠ શંભુપ્રસાદ રામજીની દુકાન.

